

KLASA 3

Zielonym kolorem zaznaczone są w tabeli 2 wymagane przez podstawę programową lektury uzupełniającej [Świrszczyńska, Moczarski] oraz poezja, która nie jest wskazana w postaci konkretnych utworów w informatorze maturalnym, lecz będzie podstawą wielu zadań maturalnych. Jej wybór zależy od nauczyciela.

Numery obok tematów oznaczają numery treści z podstawy programowej realizowane na lekcji.

MŁODA POLSKA:

25.	Młoda Polska – cechy epoki. [I.1.1); I.2.1) , 5), 6) ; I.2.3)]	<ul style="list-style-type: none"> - zna podłoże historyczne i kulturowe nowej epoki; - zna ramy czasowe i główne cechy literatury epoki; - charakteryzuje główne prądy myślowe epoki; - dyskutuje nad przyczynami i skutkami ideologii panującej w epoce.
26.	Życie artysty w poezji młodopolskiej („Evviva l'arte” Kazimierza Przerwy Tetmajera). [I.1.2) , 4) , 6) , 8) , 9) , 10) , 11) , 14) , 15) , 16)]	<ul style="list-style-type: none"> - określa młodopolską koncepcję artysty i sztuki; - wyjaśnia, na czym polegał konflikt artysty z filistrem; - określa rolę, jaką przypisywano sztuce i wyjaśnia przyczyny młodopolskiego kultu sztuki i artysty; - wyjaśnia, dlaczego prawdziwa sztuka musiała być – zdaniem twórców młodopolskich – elitarna.
27.	Postawy programowe poetów („Koniec wieku XIX” Kazimierza Przerwy Tetmajera; „Kowal” i „Przedśpiew” Leopolda Staffa i „Witajcie, kochane góry” Jana Kasprówicza). [I.1.2) , 4) , 6) , 8) , 9) , 10) , 11) , 14) , 15) , 16); I.2.1)]	<ul style="list-style-type: none"> - określa nastrój i uczucia podmiotu lirycznego; - odnajduje w wierszach typowe dla schyłku wieku postawy dekadentyzmu, znużenia, przesyty; - wskazuje środki stylistyczne tworzące nastrój melancholii, smutku, przygnębienia, nieokreślonej tęsknoty; - wyjaśnia, na czym polegał katastrofizm schyłku wieku; odnajduje jego przejawy w czytanych utworach; - charakteryzuje poetykę czytanych wierszy, wskazując typowe i specyficzne środki stylistyczne.
28.	Sztuka poetycka w wierszach „Melodia mgieł nocnych” Kazimierza Przerwy Tetmajera i „Deszcz jesienny” Leopolda Staffa. [I.1.2) , 4) , 8) , 9) , 10) , 11) , 14) , 15) , 16)]	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje charakterystyczne dla Młodej Polski style i poetyki: impresjonizm, symbolizm; - wskazuje źródła fascynacji przyrodą gór i folklorem góralskim w sztuce przełomu wieków; - wskazuje środki artystyczne charakterystyczne dla omawianych stylów; odnosi je do literatury i malarstwa.
29.	Geneza „Wesela” Stanisława Wyspiańskiego. [I.1.2) , 8) , 9) , 10) , 14) , 15) , 16); I.2.1) ; I.2.2)]	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje <i>Wesele</i> wskazując jego dwupłaszczyznowość; - na podstawie <i>Plotki...</i> przedstawia historyczne realia <i>Wesela</i>, ukazane postacie, sytuacje, anegdoty itp.; - analizuje sposób zastosowania dialektyzacji; - wskazuje aforyzmy i sformułowania, które się utrwaliły w języku potocznym.
30.	Obraz społeczeństwa polskiego w „Weselu” Stanisława Wyspiańskiego. [I.1.2) , 6) , 8) , 9) , 10) , 11) , 14) , 15) , 16)]	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje postacie <i>Wesela</i>, zwracając uwagę na ich portrety psychologiczne i indywidualizację języka; - wyjaśnia, czym była młodopolska chłopomania i w jaki sposób odzwierciedliła się w dramacie; - na podstawie dramatu ukazuje złożone relacje między chłopami a inteligencją, demaskując mit solidaryzmu narodowego; - na podstawie <i>Wesela</i> tworzy zbiorowy portret chłopów i inteligencji.
31.	„Wesele” jako dramat symboliczny. [I.1.4) , 5) , 8) , 9) , 10) , 11) , 14) , 15) , 16)]	<ul style="list-style-type: none"> - zabiera głos w dyskusji na temat „problemów polskich”, dbając o uczciwość i jednoznaczność swej wypowiedzi;

	Polityczne konteksty dramatu Stanisława Wyspiańskiego „Wesele”. [I.1.2) , 6) , 8) , 9) , 10) , 14), 15), 16) ; I.2.2)]	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje elementy symboliczne: osoby dramatu, przedmioty, sceny – interpretuje je, wykorzystując konteksty historyczne, literackie i artystyczne; - interpretuje chocholi taniec, wskazując różne możliwe odczytania tej sceny.
32.	Wiejskie obyczaje i hierarchia społeczna w „Chłopach” Władysława St. Reymonta. [I.1.2) , 8) , 9) , 10) , 13) , 14), 15), 16) ; I.2.2)]	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje bohaterów indywidualnych i zbiorowych; - opisuje przestrzeń wsi jako zamkniętą enklawę i przestrzeń mityczną; - wskazuje fundamenty ładu, na którym jest oparte życie wsi; - charakteryzuje moralność, wierzenia i obyczajowość mieszkańców Lipiec; - charakteryzuje różnorodne związki człowieka z naturą ukazane w <i>Chłopach</i>; - wskazuje różne oblicza narratora i interpretuje ten fakt; - określa charakter i funkcję stylizacji gwarowej.
33.	Zastępowanie mitów w opowiadaniu Stefana Żeromskiego „Rozdziobią nas kruki, wrony...”. [I.1.2) , 4) , 6) , 8) , 9) , 10) , 11) , 14), 15), 16) ; I.2.1) ; I.2.2)]	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje symbolikę scen i obrazów, w czytanych utworach odnajduje odbicie problemów społecznych, narodowych i egzystencjalnych; - wskazuje sposoby wyrażenia przerażającej nędzy ludzkiej egzystencji i wywołania wstrząsu u czytelnika; - w czytanych utworach wskazuje obecność różnych kategorii estetycznych (np. tragizm, komizm, patos, ironia) oraz określa ich funkcje; - wskazuje stylistyczne wykładniki tragizmu, komizmu, ironii.
34.	Młody człowiek buduje młode państwo. Problematyka „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego. [I.1.2) , 7) , 8) , 9) , 10) , 11) , 14), 15), 16) ; I.2.2)]	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje przestrzeń powieściową ukazującą polską rzeczywistość; - opisuje kreację głównego bohatera: przedstawia etapy jego dojrzewania i edukacji, określa przynależność pokoleniową; - interpretuje <i>Przedwiośnie</i> jako powieść wyrastającą z rozczarowania pierwszymi latami niepodległości (wskazuje i komentuje właściwe fragmenty utworu).
35.	Symboliczne światy Bolesława Leśmiana. [I.1.2) , 4) , 5) , 8) , 9) , 10) , 11) , 14), 15), 16)]	<ul style="list-style-type: none"> - określa, na czym polega niepowtarzalność świata poetyckiego Leśmiana; - charakteryzuje system filozoficzny i pojmowanie natury przez Leśmiana; - charakteryzuje język poetycki Leśmiana i charakter kreowanej w jego utworach rzeczywistości (poezja jako dziedzina intuicji); - wyjaśnia, na czym polega specyfika neologizmów Leśmiana; - poprawnie posługuje się terminami: „kreacja”, „kreacjonizm”, „kreacjonistyczny”; - w literaturze i malarstwie wskazuje elementy groteski i określa ich funkcję (np. oswojenie grozy śmierci).

DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE:

36.	Dwudziestolecie międzywojenne – cechy epoki [I.1.1); I.2.1) , 5) , 6)); I.2.3)]	<ul style="list-style-type: none"> - zna podłoże historyczne i kulturowe nowej epoki; - zna ramy czasowe i główne cechy literatury epoki; - charakteryzuje główne prądy myślowe epoki; - dyskutuje nad przyczynami i skutkami ideologii panującej w epoce.
37.	Pochwała życia i jego radości w poezji Juliana Tuwima. [I.1.2) , 4) , 6) , 7) , 8) , 9) , 10) , 14), 15), 16)]	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje czytane utwory: wskazuje codzienność i sprawy „zwyczajne” jako tematy poetyckie, nowego bohatera (szary człowiek i tłum), fascynację techniką i przestrzenią wielkomięską, witalność, dynamizm,

		odrzućenie tradycji i pochwałę cywilizacji, zachwyt nad nowymi dziedzinami sztuki i nowymi mediami; – opisuje postawy podmiotów lirycznych czytanych utworów; - analizuje funkcjonalność środków stylistycznych.
38.	Nowa forma myślenia o świecie i Polsce w poezji Jana Lechonia. [I.1.2) , 4) , 8) , 9) , 10) , 11) , 14) , 15) , 16) ; I.2.2)]	– wskazuje i odczytuje obecne w wierszach symbole romantyczne; – przedstawia (opisuje) obraz Polski wyłaniający się z wierszy; – określa stosunek podmiotu lirycznego do tradycji poetyckiej.
39.	Jak być zakochanym – próba inspiracji w poezji Marii Pawlikowskiej – Jasnorzewskiej i Kazimierzy Iłakowiczówny. [I.1.2) , 4) , 8) , 9) , 10) , 14) , 15) , 16)]	- wskazuje indywidualne, specyficzne tematy, motyw miłości i śmierci oraz kobiecości w poezji Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej; - wskazuje historyczne związki poetek ze Skamandrem; - analizuje język i wskazuje jego indywidualne cechy.
40.	Eksperymenty z metaforą w poezji Juliana Przybosa. [I.1.2) , 4) , 5) , 8) , 9) , 10) , 11) , 14) , 15) , 16)]	- interpretuje rodzaje metafor w poezji Przybosa; - wskazuje związki języka z treścią utworu.
41.	Katastroficzy świat w poezji Józefa Czechowicza. [I.1.2) , 4) , 5) , 8) , 9) , 10) , 11) , 14) , 15) , 16)]	- na podstawie czytanych wierszy określa nastroje lat 30; wskazuje polityczne i społeczne źródła nastrojów katastroficzych; – komentuje występujące w wierszu relacje między realnym czasem historycznym a biblijnym czasem apokalipsy; – wskazuje katastroficzne wizje w wierszu Czechowicza, interpretuje ich symbolikę – wskazuje stylistyczne wykładniki muzyczności, określa ich funkcje.
42.	Walka z formą w powieści Witolda Gombrowicza „Ferdydurke”. [I.1.2) , 4) , 6) , 7) , 8) , 9) , 10) , 11) , 13) , 14) , 15) , 16) ; I.2.2)]	– interpretuje znane sobie fragmenty utworu; – przedstawia bohatera, wskazując różne jego „ja” oraz określając role (formy), jakie zostają mu narzucone; – ocenia wpływ, jaki na bohatera mają inni ludzie; – wyjaśnia, jak Gombrowicz rozumie dojrzałość (i niedojrzałość człowieka); – w czytanych fragmentach wskazuje elementy parodii, groteski, karykatury, aluzji literackiej i kulturowej; określa ich funkcje; – ocenia obraz środowisk społecznych ukazanych w powieści: szkoła, dom (rodzina mieszczańska), dwór ziemiański; – interpretuje groteskową symbolikę części ciała (np. twarz-gęba, głowa walcząca z łydką itp.); – wskazuje sformułowania charakterystyczne dla groteskowego kodu Gombrowicza i wyjaśnia ich sens (np. pupa, gęba, łydka, patrzeć belfrem).

LITERATURA II WOJNY ŚWIATOWEJ:

43.	Dyskusja z definicją człowieczeństwa w opowiadaniu Tadeusza Borowskiego „Proszę państwa do gazu” oraz „Ludzie, którzy szli”. [I.1.2) , 6) , 7) , 8) , 9) , 10) , 14) , 15) , 16) ; I.2.1) ; I.2.2)]	– streszcza, relacjonuje (i komentuje) wybrane opowiadania oświęcimskie Borowskiego, wykorzystując wiadomości z historii na temat obozów koncentracyjnych; – interpretuje czytane fragmenty opowiadań, opierając się na analizie tekstu (opisuje rzeczywistość obozową, analizuje lud– wyjaśnia określenie: „człowiek zlagrowany”; – w interpretacji opowiadań wykorzystuje wiedzę historyczną oraz wiadomości biograficzne o autorze, odróżnia Tadeusza - bohatera literackiego od postaci pisarza.
-----	---	--

44.	Świat apokalipsy spełnionej w poezji Anny Świrszczyńskiej, Krzysztofa Kamila Baczyńskiego i Tadeusza Gajcego. [I.1.2) , 4) , 5) , 8) , 9) , 10) , 11) , 14) , 15) , 16)]	<ul style="list-style-type: none"> - określa charakter przestrzeni ukazanej w wierszach, interpretuje wypełniające ją elementy; - określa nastrój czytanych utworów (uwzględniając ich segmentację); - nazywa wartości (także przeciwstawne) obecne w czytanych utworach; - wskazuje środki językowe i stylistyczne sygnalizujące, iż poeta (podmiot liryczny) mówi w imieniu pokolenia - krótko przedstawia poetów pokolenia wojennego; - wyjaśnia określenie „poeci spełnionej przepowiedni” lub: „spełnionej apokalipsy”; - odwołując się do przeczytanych utworów, wyjaśnia, na czym polega tragizm i heroizm pokolenia wojennego.
45.	Inny świat obozów sowieckich w powieści Gustawa Herlinga Grudzińskiego. [I.1.2) , 6) , 8) , 9) , 10) , 11) , 14) , 15) , 16); I.2.1) ; I.2.2)]	<ul style="list-style-type: none"> - streszcza, opowiada, relacjonuje fragmenty utworu w kontekście wiedzy historycznej i biografii autora, wskazuje dokumentalny charakter książki; - rozpoznaje w powieści cechy pamiętnika, określa zasadę kompozycji i sposób prowadzenia narracji; - szczegółowo analizuje i interpretuje wskazane fragmenty; - przedstawia metody fizycznego i psychicznego niszczenia ludzi w państwie sowieckim; - charakteryzuje system obozów sowieckich jako obraz totalitaryzmu; - interpretuje tytuł i motto powieści; - formułuje główny problem i przesłanie utworu (ocalenie człowieczeństwa i wewnętrznej wolności, obraz człowieka, który nie chce się poddać złu i tragicznemu losowi).
46.	Relacjonowanie historii w „Zdażyć przed Panem Bogiem” Hanny Krall. [I.1.2) , 6) , 8) , 9) , 10) , 13) , 14) , 15) , 16); I.2.1) ; I.2.2)); I.2.3)]	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia faktograficzny charakter książki Krall, m.in. wyjaśnia, kim jest Edelman i jaką rolę odegrał w powstaniu w getcie warszawskim - wskazuje dwie płaszczyzny czasowe relacji Edelmana i określa, co je łączy - na podstawie relacji Edelmana interpretuje wybuch powstania w getcie jako walkę o godną śmierć
47.	Czy po wojnie można być bohaterem? Relacja Kazimierza Moczarskiego – „Rozmowy z katem”. [I.1.2) , 8) , 9) , 10) , 13) , 14) , 15) , 16); I.2.1) ; I.2.2)); I.2.3)]	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje formę pamiętnikarsko – reportażową książki; - przedstawia sylwetki bohaterów; - dyskutuje na temat wpływu rzeczywistości wojennej na postawy ludzi.